

ENERGIVÄRLDEN

TEMA VIND
29–30 MAJ 2018

Konferensen för dig som vill följa utvecklingen på energiområdet. I år med fokus på vindkraftens roll i ett 100 procent förnybart elsystem.

Jenny Larsson

Johann Köppel

Tomas Kåberger

Lise Nordin

Patrik Engström

Penilla Gunther

Välkommen till Energivärlden, Energimyndighetens nya konferens som startar på temat "Vind". I år tar vi avstamp i energiöverenskommelsen och dess mål om ett 100 procent förnybart elsystem till 2040, och fokuserar extra på vindkraften eftersom både våra egna och andras scenarier pekar mot att den har en viktig roll i denna omställning.

Vi har under senare år lagt stor vikt vid att ta ett gemensamt grepp kring våra insatser på vindkraftsområdet, här ryms både forskning och främjande, liksom vägledande insatser om samhällsliga förutsättningar i stort. Resultatet är en gemensam vindkraftstrategi, och det arbetet präglar även denna konferens med ett brett innehåll och många parallella sessioner. Här finns teman inom forskning och innovation, och sessioner som tar upp frågeställningar

om hur de planmässiga förutsättningarna för att bygga ut ny vindkraft ser ut och om vindkraftens roll i den lokala ekonomin. Och under rubriken "Ett 100 procent förnybart elsystem" diskuteras i ett par sessioner några av de utmaningar omställningen för med sig ur ett elsystemperspektiv.

Under kommande år behöver vi intensifiera arbetet med att få på plats lösningar som gör att vi kan nå målet om ett 100 procent förnybart elsystem.

Och vi behöver vara många som deltar i det arbetet. Vår förhoppning är att den här konferensen blir ett återkommande forum för dialog och erfarenhetsutbyte mellan oss och alla er andra som på olika sätt är engagerade i utmaningen att ställa om till ett hållbart energisystem.

Caroline Asserup

Rémy Kolessar

Program tisdag den 29 maj

8.30 Registrering öppnar, kaffe och smörgås serveras.

LOKAL: GYLLENE SALEN (förmiddagens föredrag i Gyllene salen kommer att filmas)

9.00–9.20	Välkomna! Caroline Asserup, avdelningschef på Energimyndigheten och moderator Jenny Larsson, chef Vattenfall Värme Sverige.
9.20	På väg mot 100 procent förnybart – vad får det kosta? Martin Johansson och Anna Andersson, Energimyndigheten.
9.40	Internationella trender och nationella vägval , Tomas Kåberger, professor i industriell energipolicy vid Chalmers.
10.10	Pionjärer på omställning – vindkraftsplaner från ett tyskt perspektiv , Johann Köppel, professor vid Berlins tekniska universitet. <i>Föredraget kommer att hållas på engelska</i>
10.40–11.00	Paus
11.00	Stora på förnybart – två ledande svenska aktörer delar med sig av sina erfarenheter från Sverige och Europa , Helena Nielsen, ansvarig landbaserad vindkraft, Vattenfall och Anders Järvelä, affärsområdeschef, Skellefteå Kraft.
11.40	Vägen till fossilfritt – det goda exemplet , Svante Axelsson, nationell samordnare för Fossilfritt Sverige.
12.00–13.30	Lunch

	LOKAL: GYLLENE SALEN	DJURGÅRDSSALEN 1	DJURGÅRDSSALEN 2
Parallella sessioner	A) Snabb teknikutveckling utmanar tillståndprocessen del I.	B) Från förnybar energi till lokal utveckling.	C) Drift och underhåll i svenska förhållanden – går de att optimera?
Block 1 13.30–15.00	Forskare presenterar ny kunskap och diskuterar vilket avtryck resultaten kan få på den framtida utbyggnaden. <i>Moderator: Jenny Larsson, VD Vattenfall Värme</i> <ul style="list-style-type: none"> Tio års erfarenheter från Smöla – ön som gjorde vindkraften ökänd. Torgeir Nygård, forskare NINA. Teknikutveckling med fladdermöss i fokus. Jens Rydell, Vindval. Naturvetenskapen och juridiken – så hanteras ny kunskap i miljö-tillstånden. Jan Darpö, Uppsala universitet. 	Regional utveckling i vindkraftsbyggnadens spår – erfarenheter runt om i landet <i>Ordförande: Hans Westlund, KTH</i> <ul style="list-style-type: none"> Vindkraftcentrum – verktyg och erfarenheter Torbjörn Laxvik, projektledare Vindkraftcentrum. Från bygdepeng till mångdubblade utvecklingsmedel – presentation av en ny modell. Ann-Mari Sandberg, Garantia. 100 procent förnybart sätter Skellefteå på kartan för batterifabrik. Kristina Sundin Jonsson, kommunchef. Kraftkommunen Sollefteå lockar elintensiv industri. Åsa Sjödén, kommunalråd. Nycklar till lyckade etableringar. Jan-Olof Dahlin, OX2. 	På en pressad marknad blir kostnaderna för drift och underhåll en allt viktigare fråga för vindkraftsägare, och för ny forskning. <i>Ordförande: Ylva Odemark, Vattenfall</i> <ul style="list-style-type: none"> Anpassad drift för svenska förhållanden. Johan Arnqvist, forskare Uppsala universitet. Optimera underhållet och maximera livslängden. Ola Carlsson, professor Chalmers och Sara Fogelström, koordinator SWPTC. Ny studie om drift och underhåll. Christer Andersson och Susanne Tellström, Vindkraftcentrum.se. Gemensam diskussion

15.00–15.30 *Fika*

LOKAL: GYLLENE SALEN	DJURGÅRDSSALEN 1	DJURGÅRDSSALEN 2
<p>Parallella sessioner Block 2 15.30–17.00</p> <p>A) Snabb teknikutveckling utmanar tillståndprocessen del II.</p> <p>I dag finns ett stort överskott av tillstånd som inte utnyttjas. Ändå fortsätter ansökningarna om nya. Är det teknikutvecklingen som ligger bakom?</p> <p><i>Ordförande: Cecilia Dahlman Eek, nationell vindkraftsamordnare</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Överskott av tillstånd – så ser läget ut. Fredrik Dolff, Västra Götalandsregionen. • Varför byggs det inte där tillstånden finns? Charlotte Unger Larson, vd Svensk Vindenergi. • Ny teknik – så vill industrin effektivisera vindkraften. Andreas Johansson, Vestas. • Teknikutveckling och juridiken – vad ger miljöbalken för utrymme? Peter Ardö, chefsrådmän mark- och miljödomstolen. • Panelsamtal 	<p>B) Mot ett 100 procent förnybart elsystem – hur kan utbyggnad av produktion och nät gå hand i hand?</p> <p>Hittills har elsystemet kunnat ta emot och hantera den vindkraft som har byggts, men nu börjar det uppstå flaskhalsar och kapacitetsbrist i elnätet.</p> <p><i>Ordförande: Johanna Lakso, Naturskyddsföreningen</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Gotland aktualiserar problematiken – hur kan det bli en pilot för lösningarna? Annica Gustafsson, Energimyndigheten. • Mer vind förutsätter tillgång på nät – men vad händer när nätet blir fullt? Per Selldén, Ellevio och Erik Särnhelm, länsstyrelsen Dalarna. • Vindkraftens investeringslogik – varför har nätkapacitet och elprisområdets flexibilitet betydelse? Andreas Zettergren, Mannheimer Swartling. • 100 procent förnybart elsystem – hur kan variabiliteten hanteras? Lisa Göransson, Chalmers. • Erfarenheter från andra länder. Hans Ohlsson, WPD. 	<p>C) Vindkraftsutbyggnaden – en marknad för innovation.</p> <p>Nya innovativa företag ser affärsmöjligheterna i energiomställningen. Här lyfter vi fram inspirerande exempel och presenterar Energimyndighetens satsningar.</p> <p><i>Ordförande: Daniel Kulin, Energimyndigheten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Storföretagens innovationskraft. Teijo Karna, ABB, Olle Bankelström, SKF Inspirerande uppstickare • MarCon Wind utvecklar fundament för innanhav. Jörn Ryberg. • Modvion – höga torn av trä. Otto Lundman. • Green byte – Scada tar kontrollen. Jonas Corné. • Lindskogs Innovation avisar vindkraft. Kjell Lindskog. • Triblade turbinblad i fackverk. Rikard Berthilsson. • Energimyndigheten finansierar nya idéer – så ser möjligheterna ut. Pierre-Jean Rigole.

LOKAL: GYLLENE SALEN	DJURGÅRDSSALEN 1	DJURGÅRDSSALEN 2
<p>Parallella sessioner Block 2 17.15–18.30</p> <p>Forskningsnytt med mingel</p> <ul style="list-style-type: none"> • New European Wind Atlas. • Nya studier om fladdermöss och vindkraft. • Inverkan av gläntor i skog. • Energilandskap i förändring – inramning av kontroversiella lokaliseringar. 	<p>Myndighetsdialog</p> <p>Försvarsmakten, Havs- och vattenmyndigheten och Energimyndigheten berättar och svarar på frågor om sitt arbete som berör vindkraften.</p>	

18.30 – *Middag*

Program onsdagen den 30 maj

	LOKAL: GYLLENE SALEN	DJURGÅRDSSALEN 1	DJURGÅRDSSALEN 2
Parallella sessioner Block 3 8.30–10.00		<p>B) Ny forskning om ljud</p> <p><i>Ordförande: Göran Fagerström, länsstyrelsen Halland</i></p> <p>Huvudtalare är Johannes Pohl, dr i psykologi, Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg.</p> <p>Han har medverkat i ett flertal forskningsstudier om buller och andra stress effekter av vindkraftverk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wind turbine noise: Characteristics of strongly annoyed residents. Johannes Pohl, Martin-Luther-Universität, Tyskland. • Nytt från pågående ljudforskning. Karl Bolin, KTH, Jan Almqvist, Rise. • Panelsamtal om forskningsresultaten. I samtalet medverkar också Henri Engström, Naturvårdsverket och Jan-Olof Dahlin, OX2. <p><i>Presentationer och panelsamtal hålls på engelska.</i></p> <p><i>Föredragen kommer att filmas.</i></p>	<p>C) Mot ett 100 procent förnybart elsystem – hur kan utbyggnad av produktion och tillgång på systemtjänster gå hand i hand?</p> <p>Med höga krav på leveranssäkerhet måste vindkraften bidra med olika systemtjänster. Lösningarna finns men hur skapas incitamenten för dem?</p> <p><i>Ordförande: Anna Wolf, Power Circle</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vindkraften ger systemtjänster, men hur skapas incitamenten? Lennart Söder, KTH. • Framtidens utmaningar. Robert Eriksson, Svenska kraftnät. • Vindkraften kan bidra till ett stabilt elnät – vad krävs för att branschen ska implementera lösningarna? Linda Burenus Magnusson, vice ordförande Svensk Vindenergi. • Gemensam diskussion
10.00–10.15	Fika		
	LOKAL: GYLLENE SALEN		
10.15–11.30	<p>A) Naturresursen vind – hur vårdar vi den och allt annat vi värnar?</p> <p><i>Moderator: Jenny Larsson, VD Vattenfall Värme</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Att generera el är att generera motsättningar: Vilka lärdomar kan vindkraften dra från andra verksamheter när vi bygger ut ett förnybart elsystem? Simon Haikola, forskare Linköpings universitet, tema teknik och social förändring. • Så här vill partierna gå vidare efter energioverenskommelsen: Patrik Engström (S), Lars Hjalmered (M), Lise Nordin (MP), Rickard Nordin (C), Penilla Gunther (KD) 		
11.30–12.00	Moderator Jenny Larsson och Lars Andersson, enhetschef på Energimyndigheten, sammanfattar konferensen.		
12.00–	Lunch		